

Ümumi məlumat	Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı	AZH150, Azərbaycan tarixi, 6 AKTS
	Departament	Tarix və arxeologiya departamenti
	Proqram (bakalavr, magistr)	Bakalavr
	Tədris semestri	2025/26-cı tədris ilinin yaz semestri
	Fənni tədris edən müəllim (lər)	Ceyran Məmmədova
	E-mail:	j.mammadova@khazar.org mammadovaceyran1994@gmail.com
	Telefon:	
	Mühazirə otağı/Cədvəl	
	Məsləhət saatları	Tələbələrlə razılaşdırılan vaxtlarda
Prerekvizitlər	Yoxdur	
Tədris dili	Azərbaycan dili	
Fənnin növü (məcburi, seçmə)	Məcburi	
Dərslilər və əlavə ədəbiyyat	<p>Əsas:</p> <ol style="list-style-type: none"> Müəllimin mühazirəsi. Azərbaycan tarixi (ən qədim zamanlardan-XXI əsrin ilk onilliklərinədək). M. Adullayevin elmi redaktorluğu ilə. Bakı, Bakı Universiteti 2019. Azərbaycan tarixi. Uzaq keçmişdən 1870-ci illərə qədər. S.S. Əliyarlının redaktəsi ilə. Bakı, Çıraq. 2009, 872 s. <p>Əlavə:</p> <ol style="list-style-type: none"> Azərbaycan Tarihi (Millet, Devlet ve Siyaset). Nesib Nesibli. Ankara, Altınordu, 2019. 	
Kursun təsviri	Azərbaycan tarixi kursu qədim dövrlərdən müasir dövrdə Azərbaycan ərazisində baş vermiş əsas tarixi hadisə və prosesləri əhatə edən fundamental tədris fənnidir. Kurs çərçivəsində bu coğrafiyada minilliklər boyu formalaşmış siyasi, iqtisadi və sosial münasibətlər, dövlətçilik ənənələri və ictimai inkişaf mərhələləri sistemli təhlil olunur. Tədris programının tərtibi zamanı son illərdə yaşanan tarixi hadisələrə xüsusi diqqət ayrılmışdır. Bununla yanaşı, yeni dövr tədqiqatçıların elmi araşdırmaları və müasir metodoloji yanaşmalar proqramın məzmununa daxil edilmişdir.	
Kursun məqsədləri	Kursun məqsədi vətənimiz haqqında tələbələrdə mühüm məlumatları ötürmək, tariximizdə yaşanan hadisələrin qaranlıq tərəflərini aydınlatmaqdır. Bu coğrafiyada yaşanan siyasi, iqtisadi və sosial hadisələrin təhlili vasitəsi ilə tələbələrin dünya görüşünü və təhlil etmə qabiliyyətlərini inkişaf etdirməkdir.	
Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri	<p>Fənnin ümumi tədrisi prosesində tələbələrdə:</p> <ul style="list-style-type: none"> Fənnin öyrənilməsi nəticəsində Azərbaycan tarixi haqqında, dərin, hərtərəfli və obyektiv təsəvvür formalaşdıracaq Azərbaycanda dövlətçiliyin formalaşması və inkişafına təsir edən əsas amillər 	

	<p>təhlil ediləcək</p> <ul style="list-style-type: none"> - Azərbaycan ərazisində mövcud olmuş dövlət qurumlarının tarixi mərhələləri araşdırılacaq - Tarixi liderlərimizin apardıqları xarici və daxili siyasəti haqqında məlumatları daha da genişləndirəcək - Müasir dövrdə baş verən hadisələr siyasi və iqtisadi yöndən təhlil ediləcək 		
Tədris metodları	Məşğələ		x
	Qrup müzakirəsi		x
	Praktiki tapşırıqlar		x
	Praktiki məsələnin təhlili		x
Qiymətləndirmə	Komponentləri	Tarix/son müddət	Faiz (%)
	Yoxlama (quiz)	Mart ayı	15 bal
		Aprel ayı	(5+5+5)
		May ayı	
	Tapşırıq (Təqdimat)	Aprel-May	10 bal
	Aktivlik	Semestr boyunca	5 bal
	Aralıq imtahanı	Aprel	30 bal
	Final imtahanı	İyun	40 bal
Yekun		100 bal	
Qaydalar (Tədris siyasəti və davranış)	<p>Yoxlama işi İki yoxlama işi keçiriləcəkdir. Birinci yoxlama aralıq imtahanından öncə, ikinci yoxlama isə final imtahanından öncə keçiriləcəkdir. Müəllimə və dekanlığa qabaqcadan məlumat verilən səbəblərdən yoxlama işində iştirak etməyən tələbə yoxlama işini növbəti həftədə yazı bilər.</p> <p>Təqdimat işinə aid qaydalar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tələbələr müəllim tərəfindən onlara öncədən verilən mövzu əsasında fərdi şəkildə prezentasiyalarını təqdim etməlidirlər. - Prezentasiya ən az 20 slayd ən çox 25 slayd olmalıdır. - Hər tələbəyə təqdimat üçün 15 dəqiqə vaxt veriləcək. - Prezentasiya mövzunu tam əhatə etməlidir, əks halda bal çıxılacaq. <p>Davamiyyət Tələbələrin bütün dərslərdə iştirakı vacibdir. Tələbələr müəyyən səbəblərdən dərslərin buraxılması (xəstəlik, ailə vəziyyəti və s.) haqqında məlumatı fakültə dekanlığına təqdim etməlidirlər. 25%-dən artıq dərslər buraxan tələbələr imtahana buraxılmır.</p> <p>Dərsə gecikmə Dərsə 10 dəqiqədən artıq gecikən tələbəyə qayıb yazılır. Buna baxmayaraq, tələbə dərslərdə iştirak edə bilər.</p> <p>Aktivlik Dərslərdə, diskussiyalarda, prezentasiyalarda və elmi məşğələlərdə aktiv iştirak edən tələbə tam bal alacaqdır.</p>		

<p>İmtahanlar Aralıq və yekun imtahanı mövzuları tələbələrə imtahandan öncə verilir. Aralıq imtahanının sualları yekun imtahanında təkrarlanmır. Aralıq imtahanı 1-13-cü mövzuları, final imtahanı isə 14-29-cu mövzuları əhatə edir.</p> <p>İmtahan qaydalarının pozuntuları Aralıq və yekun imtahanları vaxtı tələbə tərəfindən imtahanın gedişini pozmaq və köçürülmələr qadağandır. Bu qaydaya riayət etməyən tələbələrin imtahan işi ləğv olunur və tələbə 0 (sıfır) qiymət ilə imtahandan kənarlaşdırılır.</p> <p>Fənni bitirmək qaydası Universitetin qaydalarına müvafiq olaraq kursu bitirmək üçün ümumi müvəffəqiyyət faizi 60% və yuxarı hesab edilir. Kəsiri olan tələbə bu fənni növbəti semestr və ya növbəti il təkrarən götürə bilər.</p> <p>Tələbələrin davranış qaydaları Dərs zamanı dərs prosesini və etik qaydaları pozmaq qadağandır. Həmçinin tələbələr arasında icazəsiz müzakirələr və mobil telefonlardan istifadə qadağandır.</p>			
Cədvəl (dəyişdirilə bilər)			
Həftə	Tarix	Fənnin mövzuları	Dərslik/Tapşırıqlar
1.		<p>Mövzu №1 Azərbaycanda ibtidai icma: İbtidai icma dövrü haqqında anlayış. Azərbaycan ərazisində ilk insan məskənləri. Daş, Tunc və Dəmir dövrü. İbtidai icma quruluşun dağılması.</p> <p>Mövzu №2 Azərbaycanda qədim dövlətlər: Azərbaycan ərazisində yerləşən ilk tayfalar və dövlətlər (Aratta, Lullubi, Kutilər, Kassitlər, Zamus). Manna dövlətin ərazisi, əhalisi və hökəmdarları. Atropotena və Qafqaz Albaniyası (ərazisi, əhalisi, mədəniyyəti və siyasəti).</p>	Müəllimin mühazirəsi.
2.		<p>Mövzu №3 Erkən orta əsrlərdə Azərbaycan: Azərbaycan III-VII əsrlərdə. Atropoten ərazisi Sasani imperiyasının tərkibində. Azərbaycanda Sasinilərə qarşı üsyanlar. Arşakilər sülaləsi. Mehranilər sülaləsi. Girdman dövləti. Cavanşirin daxili və xarici siyasəti. Azərbaycanda Ərəb hakimiyyəti. Ərəb əsarətinə qarşı azadlıq mübarizəsi. Xürrəmilik hərəkatı. Babək.</p>	Müəllimin mühazirəsi.
3.		<p>Mövzu №4 Azərbaycan xalqının etnogenezi: Azərbaycana ilk türk axınları. Azərbaycan xalqının formalaşmasında islam dinin rolu. Azərbaycan xalqının yaranması.</p> <p>Mövzu №5 IX-XIII əsrlərdə Azərbaycan: Ərəb xilafətinin dağılması və Azərbaycanda müstəqil dövlətlərin yaranması. Azərbaycan Şirvanşahlar, Saci, Salari, Rəvvadi və Şəddadi sülalələrinin</p>	Müəllimin mühazirəsi.

		hakimiyyət dövründə. Rusların Bakı və Bərdəyə yürüşləri. Səlcuq türkləri və Azərbaycan. Azərbaycan Atabəylər dövləti.	
4.		Mövzu №6 XIII-XIV əsrlərdə Azərbaycan: Azərbaycanda monqol əsarəti. Hülakülər dövləti. Qazan xanın islahatları. Toxtamış və Teymurun Azərbaycana yürüşləri. I İbrahimin daxili və xarici siyasəti. Qaraqoyunlu (Baharlı) hakimliyi. Baharlı sülaləsinin xarici və daxili siyasəti. Ağqoyunlu (Bayandurlu) hakimliyi. Uzun Həsənin xarici və daxili siyasəti. Sultan Yaqubun səltənət dönəmi.	Müəllimin mühazirəsi.
5.		Mövzu №7 Azərbaycanda Səfəvilər sülaləsinin hakimiyyət dönəmi: Ərdəbil hakimliyi. Səfəvi dövlətinin yaranması. I Şah İsmayılın daxili və xarici siyasəti. I Təhmasibin xarici siyasəti və varislərinin səltənət dönəmi. Şah Abbasın dövründə həyata keçirilən yeniliklər. Azərbaycan torpaqlarının Osmanlıdan geri alınması. Səfəvilər dövlətinin zəifləməsi. I Pyotrun Azərbaycana yürüşləri. Azərbaycanda Nadir şahın hakimiyyət dövrü. Mövzu № 9 Quiz 1	Müəllimin mühazirəsi.
6.		Mövzu №10 Azərbaycanda xanlıqlar dövrü: Azərbaycan ərazisində xanlıqların yaranması. Xanlıqların daxili və xarici siyasəti. Azərbaycan torpaqlarının birləşməsi uğrunda mübarizə. Azərbaycan xanlıqlarının sosial və iqtisadi vəziyyəti. XVIII əsrdə Azərbaycan mədəniyyəti.	Müəllimin mühazirəsi.
7.		Mövzu №11 Şimali Azərbaycan torpaqlarının Rusiya tərəfində işğalı: Rusiya-Azərbaycan müharibəsi və nəticələri. I Rusiya-İran müharibəsi. Gülüstan müqaviləsi. II Rusiya-İran müharibəsi. Türkmənçay müqaviləsi.	Müəllimin mühazirəsi.
		Aralıq imtahanı	
8.		Mövzu №12 XIX əsrin 40-70-ci illərində Azərbaycanda həyata keçirilən islahatlar və Azərbaycan XX əsrin əvvəllərində. Şimali Azərbaycanda iqtisadi vəziyyət. Kapitalist münasibətlərin yaranması və inkişafı. 60-70-ci illərdə burjuazia islahatları. XIX əsrdə Azərbaycan mədəniyyəti.	Müəllimin mühazirəsi.

		XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanda ictimai-siyasi vəziyyət. Azərbaycan milli azadlıq hərəkatının yeni dövrü. I dünya müharibəsi illərində Azərbaycan. Fevral inqilabından sonra Şimali Azərbaycanda siyasi vəziyyət. 1918-ci il mart soyqırımı. XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanda elm, maarif və mədəniyyət.	
9.		Mövzu №13 Azərbaycan Cümhuriyyəti (1918-1920): İstiqlaliyyət bəyannaməsinin bərpası və Azərbaycan dövlətçiliyinin bərpası. Azərbaycan parlamentinin açılışı və fəaliyyəti. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin xarici və daxili siyasəti. Mövzu №14 Quiz 2	Müəllimin mühazirəsi.
10.		Mövzu №15 Azərbaycan XX əsrin 20-30-cu illərində: Şimali Azərbaycanda Sovet rejiminin qurulması. Sovet işğal rejiminə qarşı üsyanlar. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün pozulması. DQMV-nin və Naxçıvan MSSR-in yaradılması. Azərbaycanda kütləvi repressiyalar. Təhsil, incəsənət və ədəbiyyat. Mədəniyyət xadimlərinə divan tutulması.	Müəllimin mühazirəsi.
11.		Mövzu №16 Azərbaycan ikinci dünya müharibəsi dövründə: İkinci dünya müharibəsinin başlanması və müharibə edən dövlətlərin Azərbaycana dair planları. Faşizm üzərində qələbədə Bakı neftinin rolu. Cənubi Azərbaycan ikinci dünya müharibəsi illərində. Mövzu №17 Azərbaycan SSR XX əsrin 45-60-cı illərində: Yeni sənaye sahələrinin və mərkəzlərinin yaranması. 1948-1953-cü illərdə Azərbaycan əhalisinin Qərbi Azərbaycandan deportasiya edilməsi. Təsərrüfat sahələrində islahatlar. Mədəniyyət.	Müəllimin mühazirəsi.
12.		Mövzu №18 Azərbaycan SSR XX əsrin 70-80-ci illərdə: Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlməsi. Azərbaycanda sənaye və kənd-təsərrüfatının inkişafı. Əhəlinin sosial vəziyyəti. Mədəniyyət. Dağlıq Qarabağ probleminin ortaya atılması. Azərbaycanda xalq hərəkatı.	Müəllimin mühazirəsi.
13.		Mövzu №19 Azərbaycan Respublikası XX əsrin 90-cı illərində:	Müəllimin mühazirəsi.

		<p>SSRİ-in dağılma ərəfəsində Azərbaycanda siyasi vəziyyət. Qanlı yanvar. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin bərpa edilməsi. Azərbaycanın BMT-yə və digər beynəlxalq təşkilatlara qəbul olunması. Xocalı soyqırımı. Heydər Əliyevin yenidən hakimiyyətə gəlməsi. Əsrin müqaviləsi. Yeni parlamentin formalaşması. Azərbaycanın xarici və daxili siyasəti.</p> <p>Azərbaycan Respublikası 2000-2020-ci illərdə: İlham Əliyevin hakimiyyət dövrü.</p> <p>Azərbaycanın daxili və xarici siyasəti.</p> <p>Mövzu № 20 Quiz 3</p>	
14.		<p>Mövzu №21 Azərbaycan Respublikası 2000-2020-ci illərdə: İlham Əliyevin hakimiyyət dövrü.</p> <p>Azərbaycanın daxili və xarici siyasəti.</p> <p>Mövzu №22 Aprel döyüşləri. Dağlıq Qarabağ uğrunda aparılan, 44 günlük müharibə.</p>	Müəllimin mühazirəsi
15.		<p>Mövzu №23 Tələbələrin təqdimatı</p>	Müəllimin mühazirəsi.
		Final imtahanı	